

GOD - BIJBEL - KERK - ...

WAAR, WAARD ZWAARD OF ?

Sleutels voor geloofzoekenden

Pol Hendrix

Uitgangspunt is:

God schiep de hemel en de aarde.

Maar de aarde was waanzinnige warboel,
duistere verwarring zonder aanzicht.

Adem van God bewoog het oppervlak van het water.

God sprak: er zij licht en het werd licht.

God zag het licht: dat het goed is.

God maakte scheiding tussen het licht en de duisternis.

(de eerste woorden in de bijbel in een vertaling van Henk Jongerius)

In principio

De bijbel begint niet met het scheppingsverhaal omdat de schepping eerst gebeurde, hoe logisch ons dat ook lijkt. Het scheppingsverhaal staat vooraan in de bijbel omdat het daarin om beginsels gaat, om principes. "In principio" zijn de eerste woorden in de Latijnse vertaling.

Als we lezen 'God schiep' dan denken we daarbij onwillekeurig aan iets wat in het verleden gebeurde en zijn we geneigd te denken dat zoiets met ons hier en nu niets te maken heeft. Wat evenwel uit de vertaling niet blijkt is dat we net zo goed zouden kunnen lezen 'God

schept'. Schepping betreft immers niet zomaar het letterlijke ontstaan van de aarde en het universum, maar een werkelijkheid die nog steeds 'werkt'. We hebben ondertussen wel betere verklaringen voor het ontstaan van de aarde. Waarom zouden die moeten worden uitgespeeld tegen de bijbelse, temeer omdat het in de bijbel om andere betekenissen gaat.

Denk daarbij maar aan het raadsel van de schepping van het licht op de eerste dag. De schepping van de zon gebeurt volgens de tekst pas op de vierde dag. Over welk licht gaat het dan? Misschien kan ik in dat verband verwijzen naar een ander bijbelboek dat begint met 'in principio', namelijk het evangelie volgens Johannes. Dat begint met de woorden "In het begin was het Woord en het Woord was bij God en het Woord was God." Een beetje verder in de proloog lezen we dan: "In het Woord was leven en het leven was het licht voor de mensen. Het licht schijnt in de duisternis en de duisternis heeft het niet in haar macht gekregen. (...) het ware licht, dat ieder mens verlicht en naar de wereld kwam" (1,4-9).

Merk ook op dat er niet staat dat God het licht schépt. Wat Hij wél doet is 'zeggen' dat er licht zij en 'scheiding maken' tussen licht en duisternis. Zo zal hij ook scheiding maken tussen de wateren boven en beneden en scheiding tussen het land en de zee, tussen dag en nacht ... Waarom kunnen wij dan geen scheiding maken (lees: onderscheid) tussen de woorden en wat zij betekenen?

Oude woorden en nieuwe taal

Wie de bijbel leest zoals hij een krant leest en met de verwachtingen die je aan een krantenartikel hecht, die komt bedrogen uit. Je moet echt door de woorden heen

“Als je de bijbel echt leert kennen, dan begrijp je waarom men dit ook wel het Woord van God noemt.”

uitkomen bij de werkelijkheid die er achter verscholen ligt. Niet alle bijbelteksten vragen dezelfde inspanning of zijn even boeiend. Het is dan ook aanbevolen om niet zomaar in de bijbel te beginnen lezen, maar wel dat met begeleiding te doen of via een bijbelcursus. (Let daarbij wel op wie het organiseert, want er zijn nu eenmaal verschillende wijzen van omgaan met de bijbel!) Maar als je de bijbel echt leert kennen, dan begrijp je waarom men dit ook wel het Woord van God noemt. Men be-

doelt dit dan niet letterlijk, maar wel in een veel diepgaandere zin, voorbij de woorden, voorbij de menselijke gedachten en beperkingen ...

Doe het niet anders om: begin niet vanuit de veronderstelling dat de bijbel het Woord van God is want dat is in wezen helemaal niet zo. De bijbel is door mensen geschreven, door mensen samengesteld en vertelt niet over de avonturen van God, maar over hoe mensen God in verschillende omstandigheden

(verschillend) hebben ervaren. Door de bijbel als een 'heilig' boek te beschouwen is er al te vaak misbruik van gemaakt door kerkelijke en wereldlijke leiders, maar ook door predikanten van divers pluimage die allerlei bijbelcitaties handig combineren om hun eigen gelijk met bijbelse en dus goddelijke woorden te beargumenteren.

Toch de bijbel

Ondertussen zit je misschien toch nog met de vraag: waarom moeten we hoegenaamd nog in die bijbel lezen, als die teksten zo vreemd zijn voor ons? Wel, zelf vind ik dat de bijbel eigenlijk 'De bijbel - deel 1' zou moeten heten en dat er ondertussen al verschillende vervolgdelen hadden moeten verschijnen. Er is de laatste twintig eeuwen al voldoende gezegd en geschreven over ons onderweg zijn met God dat waardevol genoeg is om te bundelen! Misschien is dat nog niet gebeurd omdat we de vrijmoedigheid verloren hebben om God aan het woord te laten. Mensen vragen

wel eens: in de bijbel lees je veelvuldig hoe God tot mensen spreekt. Waarom doet Hij dat nu niet meer? ... Wie zegt dat Hij dat niet meer doet? Hij doet dat natuurlijk nog wel, maar wij verwoorden het niet meer zo, tenzij fundamentalisten of extremisten die God voor hun eigen kar willen spannen. Ik geloof dat we op zoek zijn naar een nieuwe taal om God ter sprake te brengen. Althans aan de basis, want het lijkt er niet op dat de kerkleiding zo 'n nieuwe taal nastreeft ...

Met dit alles heb ik de vraag nog niet beantwoord waarom we toch in die oude bijbel zouden lezen? Omdat het de bron is. Als tegenwoordig het geloof bij zoveel mensen is verwaterd (in zoverre het ooit aanwezig was) dan is dat omdat men van de bron is vervreemd. Waar gaat het uiteindelijk om? Wat geloven we en hoe beleven we dat? En waarom, in godsnaam? Het doet me denken aan die passage in het beeldrijke Johannes-evangelie waarin Jezus aan zijn leerlingen zegt: "Ik ben de wijnstok en jullie zijn de ranken. Als iemand in mij blijft en ik in hem, zal hij veel

vrucht dragen" (Joh 15). Jezus als wijnstok is het centrale beeld dat ik ooit schilderde op de muren van de stille ruimte in het voormalig decanaal centrum 'De Rank' in Turnhout. Wanneer je beseft dat die verbondenheid tussen wijnstok en rank noodzakelijk is, dan zullen stilaan ook andere bijbelteksten beginnen zinvol en betekenisvol te worden in jouw leven. De bijbel bevat zo 'n rijke schat aan verhalen, metaforen, poëzie, geloofsinzichten en zoveel meer, dat het zonde zou zijn om die naast je neer te leggen alleen maar om een soms wat moeilijke taal! Daarenboven is die verbondenheid met de bron zo stimulerend dat je niet liever wil om 'naar het diepe te varen en daar je netten uit te gooien' (vgl. Lucas hst.5, vers 4). Geloven is een werkwoord en je wil er dan ook mee aan de slag gaan. Het is immers een manier van leven.

Paulus schreef ooit aan de christenen in Korinthe: "Dat ik verkondig is niet iets om me op te laten voorstaan. Ik kan niet anders en het zou me slecht vergaan als ik het niet zou doen" (1Korintiërs hst.9, vers 16). Het is een passie waarin ik me heel goed herken! Je wil immers mensen laten delen in de vreugde die jouw geloof je geeft.

"We hebben de vrijmoedigheid verloren om God aan het woord te laten."

Temeer omdat geloof pas echt geloof wordt wanneer het wordt gedeeld. Denk aan het pinksterverhaal, hoe de leerlingen door toedoen van de Geest, na zich zeven weken uit angst te hebben opgesloten, de deuren opengooiden en vrijuit begonnen te verkondigen. En welke taal hun toehoorders ook spraken, iedereen verstond hen in hun eigen taal. Het lijkt een wonder, maar het is natuurlijk vooral een betekenisvol verhaal!.. Te bedenken dat men tegenwoordig geloof beschouwt als iets in de privésfeer en daarmee dien je zeker anderen niet lastig te vallen! Geloof of godsdienstigheid wordt als iets hinderlijk ervaren, een storend element voor diegenen die menen dat het een remming is op de vooruitgang. Zelf ben ik uiteraard van het tegenovergestelde overtuigd: echt geloof stimuleert de mens in zijn groei naar

een dieper bewustzijn en een intensere verbondenheid met het geheel. Dit is schepping die hier en nu gebeurt!

Anders denken

Ooit schilderde ik een drieluik om te gebruiken in de catechese. Het vertelt de parabel van de zogenaamd verloren zoon. Het is een prachtig verhaal, vol betekenis, dat we vinden in het Lucas-evangelie (hoofdstuk 15). Er zijn al heel wat mooie commentaren over geschreven en toch steigeren nogal wat mensen bij het horen van dit verhaal. Op een vormingsavond zei een man ooit vol boosheid dat hij deze bladzijde liefst uit de bijbel zou willen scheuren. Het gaat in tegen een oppervlakkig rechtvaardigheidsgevoel: hij die zich misdragen heeft wordt immers

beloond. Maar wat zegt Jezus, voorafgaand aan dit verhaal: "Ik zeg u: zo zal er in de hemel meer vreugde zijn over één zondaar die tot inkeer komt dan over negenen-negentig rechtvaardigen die geen inkeer nodig hebben" (vers 7). Wij kunnen heel creatief zijn in het straffen van boosdoeners. Terwijl Jezus ons uitnodigt om creatief te zijn in het redden van deze mens. Dus niet afzonderen van de samenleving, maar er terug bij halen.

We noemen dit evangelieverhaal de parabel van de verloren zoon, maar toch gaat het meer over de vaderfiguur. De vader die, net als God, anders denkt dan in termen van zonde en straf. Hij is blij dat zijn jongste zoon is teruggekeerd, ongeacht wat hij heeft misdaan en ongeacht wat zijn motivatie is om terug te keren. Ooit hield ik daar deze homilie bij (zie kader).

DE parabel van de 'verloren zoon' heeft een open einde. De deur van het vaderhuis staat open en de oudste zoon staat op de drempel. Zal hij binnengaan? "Doet hij het of doet hij het niet?" ... Hoe zou het verhaal kunnen verdergaan? We vragen het hem zelf.

"Toen mijn vader weer naar binnen was gegaan, bleef ik bij de deur staan, terwijl allerlei gedachten en emoties door mij heen gingen. Ik dacht terug aan vroeger. Hij was altijd zo anders geweest dan ik, mijn broer. Ik was gehoorzaam en plichtbewust en mijn broer had een hekel aan verantwoordelijkheid en stak voortdurend kattenkwaad uit. Hoe dikwijls heb ik mijn broer niet uit de nesten moeten helpen! Ik hield echt wel van mijn jongere broer al maakte die het mij niet altijd gemakkelijk. Heimelijk wilde ik ook wel wat van die avontuurzin van mijn broer; ik wilde ook wel eens iets buitensporigs doen, maar iets hield mij altijd tegen. Mijn eigen wilde jaren waren zo geruisloos voorbijgegaan en nu heb ik te veel aan mijn hoofd om mij nog zo 'n escapades te kunnen permitteren, als ik het al zou willen!

Als ik nu terugdenk aan dat bewuste ontbijt toen mijn broer zijn deel van de erfenis vroeg aan ons vader ... De stilte die daarop volgde, woog zo zwaar dat je bijna geen adem kon halen. Je kon je eigen vader niet zwaarder beledigen. Hij kon net zo goed gezegd hebben: 'Val dood'! Ons vader is een rustig en bedeesd man maar zoiets had hij natuurlijk nog niet meegemaakt. Hoe zou hij reageren, vroeg ik mij af. Zijn hart had het nog niet begeven. Zou er dan een woede-uitbarsting komen? Nee, tot mijn verbazing – zeg maar: verontwaardiging – begon vader uit te rekenen hoeveel dat deel dan wel zou bedragen. En zonder iets te zeggen, haalde hij het geld en gaf het aan hem. Toen die het geld uit ons vaders handen griste, had hij mij nog triomfantelijk aangekeken en mij bij wijze van afscheid een duw tegen mijn schouder gegeven. Ik voel het nog. Die had dus echt helemaal niet door welk een onrecht hij zijn vader en de hele familie aandeed. Hij besepte precies niet dat hij nu nooit meer terug zou kunnen komen! Als hij vertrok, zou het voorgoed zijn want wat de familie betrof, bestond hij niet meer. Hij was dood voor hen – dat was toch zo gebruikelijk in dergelijke gevallen.

Dat was dan zijn dank voor zijn vaders goedheid! Hoe mild was die al die jaren niet geweest? Hoeveel heeft hij niet door de vingers gezien? Eigenlijk bewonder ik mijn vader dat hij zoveel geduld met hem had gehad. Maar ik heb toch ook veel van mijn broer verdragen, moet ik zeggen. Daarin zal ik dan wel de aard naar mijn vader hebben. Onze jongste had inderdaad meer van ons moeder. Nooit vergeet ik trouwens het hullende gezicht van mijn moeder toen haar jongste zoon het huis verliet. Nooit is zij nog dezelfde geweest, een schaduw was ze nog van de opgewekte vrouw die zij altijd was geweest.

Een broertje dood?

In al die jaren dat mijn broer weg was, hebben we maar één keer iets over hem gehoord. Dat hij zo 'n goede sier maakte in dat verre land, zo graag gezien was omdat hij met zijn erfenis zo goed had geïnvesteerd. Alles ging hem blijkbaar voor de wind terwijl zijn familie zich dag in dag uit in het zweet moest werken om een eerlijke boterham te verdienen. Het is niet eerlijk verdeeld in de wereld. Maar toen hoorden we over die hongersnood die ginder was uitgebroken want er kwamen steeds meer groepjes vluchtelingen voorbij. Van die dag af ging vader elke dag op hetzelfde uur de heuvel op om te zien of zijn jongste er niet aankwam. De rest van de familie sprak er zelfs schande van. "Ik draai hem zijn nek om, als ik hem zie," had de broer van mijn vader nog gezegd. "Eerst het familiefortuin verbrassen met vetzakkerij en als hij failliet gaat dan met hangende pootjes terugkomen, zeker! Durf het niet om hem binnen te pakken of ik spreek niet meer tegen u!" had mijn oom nog geroepen. Zo dachten ze er allemaal over en ik heb er tot nu toe ook altijd zo over gedacht. Maar mijn vader kan ik toch ook geen ongelijk geven ...

"Die broer van u," zei hij, omdat ik had gezegd: "Die zoon van u." We kunnen wel zeggen dat hij dood is en we hem niet meer willen kennen, maar En hij had het zelf blijkbaar ook wel beseft dat hij niet meer als zoon kon terugkeren. Volgens onze knecht hoopte hij als hulpje hier te mogen werken. Hij zou met het minste tevreden zijn geweest. Maar mijn vader wilde er niet van horen en nu zitten ze daarbinnen zelfs feest te vieren, al is er dan maar weinig familie opgedaagd. "Die broer van mij ... hij was dood en is weer tot leven gekomen," zei mijn vader. Hij wel, ja. En nu sta ik hier buiten, in mijn doolie eentje ... Mijn vader is nooit opgehouden met mijn broer graag te zien. Van mij houdt hij natuurlijk ook, dat weet ik wel, maar ik ben altijd bij hem en dan valt dat niet zo op, dan lijkt dat normaal. De liefde weegt voor mijn vader veel meer door dan het onrecht dat mijn broer heeft gepleegd. Hij is altijd vader gebleven.

Net zoals God zelf. Hoe dikwijls heeft die al niet zijn liefdesverbond met het volk opnieuw moeten instellen. Nooit heeft Hij hun zonden nagedragen. Nooit heeft Hij gezegd: "Nu is het genoeg! Nu zijn jullie te ver gegaan!" Er zijn wel verhalen die dat suggereren maar we weten dat die zijn geschreven omwille van de clou op het eind, die er altijd op neer komt dat de liefde van God nooit ophoudt. En van ons wordt hetzelfde verwacht, dat weten we wel, maar we weten ook hoe moeilijk dat is. Ben ik nu in staat om de terugkomst van die broer van mij te zien als een nieuw begin? Ben ik bereid het verleden daar te laten en vooruit te kijken, met hem aan een nieuwe toekomst te werken? Ik weet niet eens of hij wel spijt heeft van wat hij heeft gedaan. Zoals hij uit eigenbelang is weggegaan, kan hij louter uit eigenbelang zijn teruggekomen. Voor mijn vader is dat blijkbaar van geen belang. Het gaat niet om wat voorbij is, maar om wat er allemaal nog kan komen.

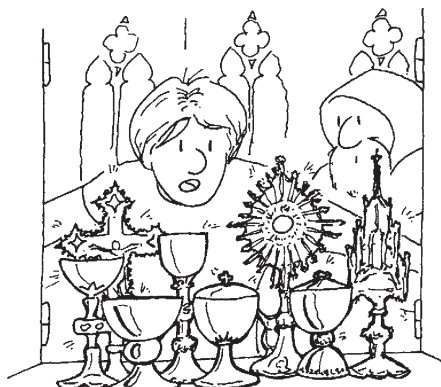
Misschien heeft dit avontuur mijn broer veranderd of misschien ook niet en begint hij morgen opnieuw met zijn onnozele streken. Mijn broer zal wel altijd mijn broer blijven, hoe hij zich ook gedraagt. En mijn vader zal altijd ons vader blijven, wat voor vreugde of verdriet wij hem ook aandoen. Mijn vader is een wijs en heilig man, waarom zou ik nu op mijn beurt buiten blijven staan?! Hoor, ons moeder roept mij! Ik ga naar binnen! U komt toch ook? ...

Het is niet vanzelfsprekend om anders te denken. Zeker niet als je 'bedenkt' dat je het omwille van het geloof zou doen. Geloof! Jongens toch! Dat moet je als weldenkend mens toch kunnen overstijgen! Je hoort die weldenkende mensen in de media wel vaker pronken met hun mateloos geduld ten aanzien van die brave edoch onnozele zielen die hun heil nog zoeken in godsdienst. Ondertussen maken ze zich graag vrolijk over een aantal uitwassen van godsdienstigheid en spelen ze graag met algemeen gekende christelijke symbolen en metaforen. Laten we ons over dergelijke creatieve uitlatingen vooral niet druk maken. Zij vormen geen bedreiging voor het (christelijke) geloof. De bedreiging komt veeleer van binnenuit.

Ik heb immers wel mooi praten over 'anders denken' wanneer ik mij richt tot geloofzoekenden. Ondertussen is er een even grote nood aan anders denken binnen de kerk. De hoeders van de katholieke kerk met name willen graag een stevige greep houden op hun geloofswaarheden. Daardoor versmachten zij de kern van die waarheid zelf. (Voor onderstaande cartoon in TGL ben ik zelf ooit op het matje geroepen!) Dogmatisch denken laat geen evolutie toe. Zo zullen mij altijd die enkele seconden uit een journaalreportage bijblij-

“Tegen de deur van het kerkelijk eigen gelijk ligt ondertussen al een hele stapel nieuwe inzichten ..., maar die deur gaat niet open!”

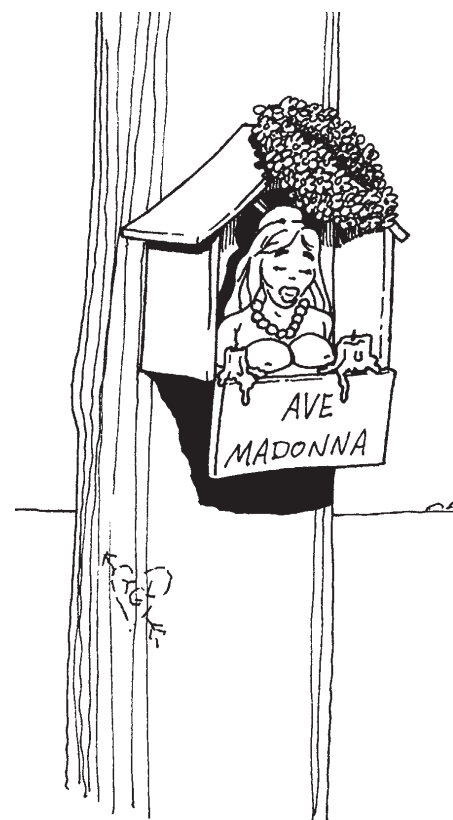

- Goh, hebben jullie die allemaal gewonnen?

ven die volgde op de Wereldjongerendagen in Brazilië, waarbij de paus aan een journalist kortweg antwoordde (de vraag ben ik vergeten): “De kerk heeft gesproken!” Zovele topics zijn voor onze kerkleiders niet bespreekbaar. In het beste geval willen zij hun visie toelichten, maar hun standpunt zal niet gewijzigd worden. In vroegere tijden werd dat desnoods met dodelijk geweld benadrukt. Je merkt trouwens vaak hoe de kerk wil investeren in het evangeliseren van de westerse samenleving door mensen te helpen inzien hoe de kerk wel degelijk gelijk heeft en dat je daarvoor dus maar beter eerbiedig het hoofd buigt! De andere beweging: de kerk die luistert naar de mensen en hun bekommernissen ter harte neemt, wordt hooguit om tactische redenen af en toe opgevoerd. Tegen de deur van het kerkelijk eigen gelijk ligt ondertussen al een hele stapel nieuwe inzichten op het vlak van spiritualiteit, exegese, theologie, moraal-filosofie, liturgie, ecclesiologie ..., maar die deur gaat niet open!

Geloofzoekenden mogen zich door deze houding niet laten afschrikken. Heel wat kerkelijke ambtsdragers, tot aartsbisschoppen toe, hebben geleerd hoe ze daaromheen moeten manoeuvreren en onder-

tussen geduldig afwachten in de overtuiging dat de heilige Geest haar werk uiteindelijk toch zal kunnen verrichten. Tenslotte is het met de kerk al beginnen mislopen vanaf het prille begin en toch heeft het christelijk gedachtegoed tot op vandaag kunnen standhouden, zij het dan in verscheidenheid. De essentie is immers niet de onenigheid die over geloofsthema's bestaat, maar wel die geloofsthema's zelf. En die thema's veronderstellen dus een bereidheid tot 'anders denken'. Het evangelie daagt ons daartoe uit, steeds weer. Telkens ik het evangelie mag verkondigen en duiden, verbaast het me weer hoe vernieuwend en herkenbaar deze teksten zijn. Spijtig genoeg botsen zij nog vaak op ons eigen gelijk, want waarom zouden wij, weldenkende mensen van de eenentwintigste eeuw ons laten gezeggen door tweeduizend jaar oude schrijfsels uit een andere cultuur dan nog wel! ...

Dat er 'iets' is

Het is opmerkelijk hoe moeilijk de moderne mens het heeft met die werkelijkheid die ons overstijgt. En toch is er behoefte aan spiritualiteit. Daarvoor gaat men dan wel elders aankloppen, want men is er van overtuigd dat men het bij de christelijke kerken niet zal vinden. Al worden de christelijke waarden doorgaans wel aangehangen, maar niet meer hun 'van waaruit'. De kerkelijke spiritualiteitswinkel heeft nochtans veel zoniet alles te bieden waar er vraag naar is, maar onze etalage spreekt niet meer aan. Om over onze verkoopstechnieken maar te zwijgen. In reclame wordt nauwelijks geïnvesteerd. Te duur.

Voor velen is dé afknapper in ons hele aanbod God. Ja, God zelf is het struikelblok. Althans zo stelt men het zich voor, maar in de praktijk is het probleem het bééld dat wij ons van God

vormen. Wat onze opvattingen over God betreffen zijn de meeste mensen - ook de gelovigen - blijven steken in hun kindertijd. U weet wel: die tijd toen u nog in Sinterklaas geloofde! ... Net zoals we Sinterklaas hebben ontmaskerd, menen we ook God tot mythe te mogen herleiden!

Waar is de tijd dat mensen verre voetreizen ondernamen omdat ze bij een of andere heilige moesten zijn om een gunst te bekomen, meestal genezing. Daar hebben we nu goedopgeleide dokters voor. Om maar te zwijgen over al die andere specialisten die onze noden kunnen lenigen. Wie heeft God en zijn heiligen nog nodig? Sint-Fredegandus indertijd werd aanroepen tegen besmettelijke ziekten. En het hielp want na veel pelgrimeren en bidden en smeken en mishoren en biechten en kaarsen branden is de pest uit onze gewesten verdwenen! Zie je wel, zei men toen. Dat zal wel, zeggen wij nu. En wij hebben gelijk natuurlijk! Dat gelijk is ons probleem. Dat staat immers de openheid in de weg voor dat 'iets' waarover velen het hebben, die van zichzelf zeggen dat ze niet gelovig zijn en toch ook weer wel. Dat 'iets' dat geen naam mag hebben, want voor je 't

weet ben je een vogel voor de kat(holieken)! We willen niet terug naar dat alles dominerende katholieke geloof, die kerk die het in alles voor het zeggen had, die zovelen heeft misbruikt, met al haar ongezonde opvattingen over seksuele moraal, met al haar holle rituelen en al haar leugens ... Maar hebben we niet het kind met het badwater weggegooid? Het katholieke bad moet zeker eens goed geschrobd worden en het badwater ververst, maar waar is het kind gebleven? Een van de kerstliederen die ik ooit schreef heeft 'Waar is het kind' als titel. Je zingt het op de melodie van een oud-Engels kerstlied dat we ook kennen als 'Greensleeves'. Het gaat zo:

1. Waar is het kind dat geboren is in een stal in Davids stede?
Wie zoeken hem die de koning is in de nacht die duurt tot op heden?

Refrein:

Zing, zing met de eng'lenkoren dat hier de Heiland geboren is!
Zing, zing, laat de aarde horen dat God bij de mensen wil wonen!

2. Waar is het kind dat in 't midden stond in een kring van stille getuigen?
Wie vindt het teken van 't nieuw verbond in een wereld waar niemand wil buigen?

3. Waar is het kind dat verdwenen is uit de pelgrimsstoet naar de vrede?
Wie roept zijn naam die een boodschap is voor de mensen die moe zijn gestreden?

4. Hier is het kind dat gekomen is als de taal die God wil spreken.
Hij is als licht in de duisternis, om de hemel hier open te breken.

papieren pelgrimsvaantje met voorstelling van de jaarlijkse processie

H. Fredegandus, Beschermers van Deurne, bid voor ons.

“Het is goed dat men op zoek gaat, want het religieuze hoort immers van nature bij het mens zijn.”

Misschien gaat het lied niet over het kind van het badwater, maar speelt het in op de beeldspraak van Kerstmis. In de eerste strofe en het refrein is er natuurlijk een directe verwijzing naar het kerstverhaal en in de twee volgende strofen naar het evangelieverhaal over de twaalfjarige Jezus die zoek was geraakt na een pelgrimage met zijn ouders naar Jeruzalem (zie Lucas hoofdstuk 2, verzen 41-52). Al is het mij niet te doen om een weergave van de verhalen, maar om een in pikken op de mogelijke betekenissen ervan. Zo kan je je afvragen: waar is het kind dat wij verloren lijken te zijn? En dan denk ik niet in het minst aan het kind in ons. Niet aan het kinderlijke en zeker niet aan het kindse, maar wel het kind dat voor alles openstaat, dat zich kan verwonderen, dat zich kan toevertrouwen, dat nog speels is ... Wij die het allemaal zo goed weten (en wat we niet weten 'googlen' we), wij die zo rationeel zijn geworden en dat rationele zo hoog inschatten, wij hebben iets kwijtgespeeld. Ja, precies: 'iets' ...

Zoeken naar het religieuze

Dat iets zouden we de religieuze dimensie van het bestaan kunnen noemen. Daarbij gebruik ik het woord 'religieus' in zijn brede betekenis. God en het godsdienstige kunnen nog buiten beschouwing blijven. Ik heb het dan over datgene waarmee we ons verbonden weten of voelen, het grote geheel zo je wil. Sommigen zoeken dat religieuze in de muziek of in de kunst in het algemeen. Ande-

ren in de natuur. Weer anderen in het verleden bij onze 'roots' (bv. druïden en heksen) of in de toekomst (science fiction) en die vinden zich allebei vaak ook in de mythologie of zoeken naar 'supernatural' fenomenen. Er zijn er die het menen te vinden in de erotiek en andere genotservaringen

een van mijn muurschilderingen in de voormalige stille ruimte van het CCV in het Theologisch en Pastoraal Centrum in Antwerpen

waarbij je boven jezelf lijkt uit te stijgen (bv. wellness) ... Wanneer het religieuze niet gekanaliseerd wordt door een gevestigde godsdienst, dan kan het vele kanten op. Het is goed dat men op zoek gaat, want het religieuze hoort immers van nature bij het mens zijn. Ik betrap mezelf er soms op dat ik geamuseerd sta toe te kijken vanop mijn christelijke oever naar al die zwemmers die alle kanten uitzwemmen en zich door stromingen laten meenemen, maar geen aanstalten maken om aan land te komen. Als een zelfgenoegzame

katholiek bekijk ik hun gespatter en hun naar adem happen, tot ik tot inkeer kom en me afvraag wat ik moet doen.

Moet ik mijn geloof in vraag stellen en mee zwemmen? (Ik doe dat ook wel eens, maar ik heb altijd die oever om naar terug te keren.) Moet ik hen uit het water opvissen zoals Jezus suggereert in het evangelie (zie Marcus hoofdstuk 1, vers 17). Moet ik hen iets toewerpen, een touw met een reddingsboei? En dan?

Moet er niet eerder iets aan die oever worden gedaan, om hem minder steil en glibberig te maken? Wie geeft opdracht tot die werken? Ik heb daartoe niet de middelen noch de bevoegdheid. Kan ik dan alvast een bootje te water laten?

Met dat bootje kan ik meevaren en de mogelijkheid bieden aan wie het nodig heeft om aan boord en op verhaal te komen.

Is niet het zoeken naar het religieuze een zoektocht naar je eigen verhaal en hoe jouw verhaal past in het grote verhaal? Al is het aanvaarden dat er hoegenaamd een Groter Verhaal is al een struikelsteen voor velen.

Laten we vooral dat verhaal niet te gauw al een titel meegeven. Het heeft alleszins met 'verworteling' te maken (geen Nederlands woord, maar ik wil het dan bij deze graag erkend zien worden). Dat brengt mij dan bij de illustraties op deze bladzijden, die een verbeelding zijn van Psalm 1. In mijn eigen hertaling (rood) kan je zelf ontdekken hoe intens religieus deze tekst of dit gebed of lied wel is. Het is mijn meest favoriete psalm omdat er in weinig woorden zoveel wordt gezegd. Natuurlijk wordt hierin dat religieuze benoemd. Er is sprake van God en hoe gelukkig de mens is die met deze God een relatie kan aangaan. Het 'iets' wordt 'iemand'. Iets is er gewoon maar, wellicht onveranderlijk. Iemand daarentegen (en met name deze Iemand), die is er voor jou, die leeft met je mee, die verandert zoals het leven verandert. Ik heb geen moeite om dit te beweren omdat het mijn eigen ervaring is. Waarmee ik meteen een aantal godsbeelden van tafel veeg.

De boom, geworteld aan stromend water is een prachtig beeld, vind ik zelf. De wortels zijn nodig om te kunnen leven, niet om géworteld te zijn want wij zijn geen bomen, maar wel om vérworteld te zijn in alles wat ons doet leven. Die verworteling is een uitgangspunt (zie begin van dit artikel) en dat wil zeggen dat daar iets begint, iets ontstaat. Dat is dan onze levenswijze: wat doen wij met ons leven, waar liggen onze prioriteiten, welke waarden wegen door, hoe dragen wij bij aan de vermenselijking van de aarde? En dat laatste bedoel ik dan in de meest positieve zin. We zijn het immers gewend te zeggen 'dat is menselijk' wanneer we onze tekortkomingen willen vergoelijken. Hier gaat het om onze opdracht om menselijker te worden, om al het onmenselijke in ons gedrag te overwinnen ('het kwaad' heet het in de psalm). Hebben we het dan in wezen niet

Psalm 1

Gelukkig de mens die niet meeloopt met de optellers die niet meehuilt met de afbrekers die niet meezeult met de uitbuiters maar die rechtop staat voor Gods aanschijn die oprecht geniet van Gods Woord die in stille vreugde bidt.

Gelukkig die mens want hij is als een boom die mateloos leeft die wortelt aan stromend water die telkens nieuwe vruchten geeft. Van die boom verdorren de bladeren nooit. Wat die mens doet draagt altijd vrucht.

Heel anders is het met de mens die volhoudt in het kwaad. Die mens lijkt op kaf dat opgewaaid wordt door de wind. Zo gewichtloos is het kwaad dat het geen stand houdt in een gemeenschap van liefde.

(Harre, juli 1993)

over de liefde? Deze psalm eindigt niet voor niets met het woord 'liefde'. Liefde is uitermate religieus,

dat kan je niet ontkennen. Eender hoe je liefde invult. Geen mens kan zonder een of andere vorm van liefde leven. Overleven misschien wel, maar echt leven kan niet zonder liefde. En zonder liefde kan je niet op het spoor komen van de God in wie ik geloof.

Zesde zintuig

Ten onrechte zegt men dat de mens over vijf zintuigen beschikt. Hij beschikt er immers over zes. Er wordt wel vaker over een zesde zintuig gesproken en niet zelden gaat het dan over het paranormale. Sommige mensen blijken meer te kunnen waarnemen, bv. iets dat er nog niet is of buiten het bereik van onze zintuigen ligt. Van sommige mensen zegt men dat ze een extra gevoeligheid hebben voor een of ander. Wat doe je met mensen die verschijningen hebben, die Maria of spoken zien en horen? En dan moeten we daarbij

nog rekening houden met het verschil tussen wat men ziet en méént te zien. Interpreteert men het waargenomene wel juist? Onze verstandelijke vermogens spelen daarbij een rol, maar misschien nog meer onze emoties. Ik ben geen psycho- of neuroloog, maar ik heb voldoende gezond verstand om te concluderen dat er een zesde zintuig actief is - of hoe we dat ding ook willen noemen - en bij de ene mens al meer ontwikkeld is dan bij de andere. Hiermee maak ik enkel maar een opstapje naar mijn stelling die zegt dat elke mens een min of meer ontwikkeld religieus vermogen heeft, gekoppeld aan een spirituele drang. We kunnen dat rationeel ontkennen of emotioneel onderdrukken, maar toch is het er en er zijn momenten dat het zich ongevraagd manifesteert. Ik maak me sterk dat er dan ook steeds van liefde sprake kan zijn.

Iets dat me altijd zal bijblijven is het moment waarop ik deze tekening zat te maken in de abdij van Drongen. Een priester kwam stilzwijgend achter mij staan en na een tijd zei hij plots: "Dat is met liefde gedaan" en hij verdween even geruisloos als hij was gekomen. Die uitspraak klonk heel overtuigend en eigenlijk was het de eerste keer dat iemand mij zoiets zij. Ik had al wel vaker gehoord dat het goed gedaan was of dat het mooi was en ook wel eens een Amerikaan die vroeg of

hij mijn tekening kon kopen ... maar dat ik het met liefde had gedaan, dat was de eerste keer en vooral: ik geloof dat het inderdaad zo is. Zonder liefde zou ik het niet kunnen. Tot dan had ik daar nog niet eerder bij stilgestaan. Waarom wil ik op een bepaald moment iets dat ik waarneem in een tekening vastleggen? Niet om mijn kunnen te manifesteren en ook niet om iets

de lokale pastoor (gekleed in zwarte soutane overigens) niet begripen dat ze nu zelfs al in zijn kerk kwamen tekenen. Ik kreeg toen niet de kans om hem uit te leggen dat ik daar eigenlijk zat te bidden. Ik betwijfel of hij daar ontvankelijk voor was. Er zijn vele vormen van geloven en de meeste kan je niet eens geloven noemen. Soms moet je de mensen maar in hun waan laten en hopen dat ze desondanks toch kunnen ervaren wat echte liefde is.

Het merkwaardige aan ons religieuze vermogen is evenwel dat het geen eigen verdienste is. We hebben er niet voor gestudeerd of we hebben er

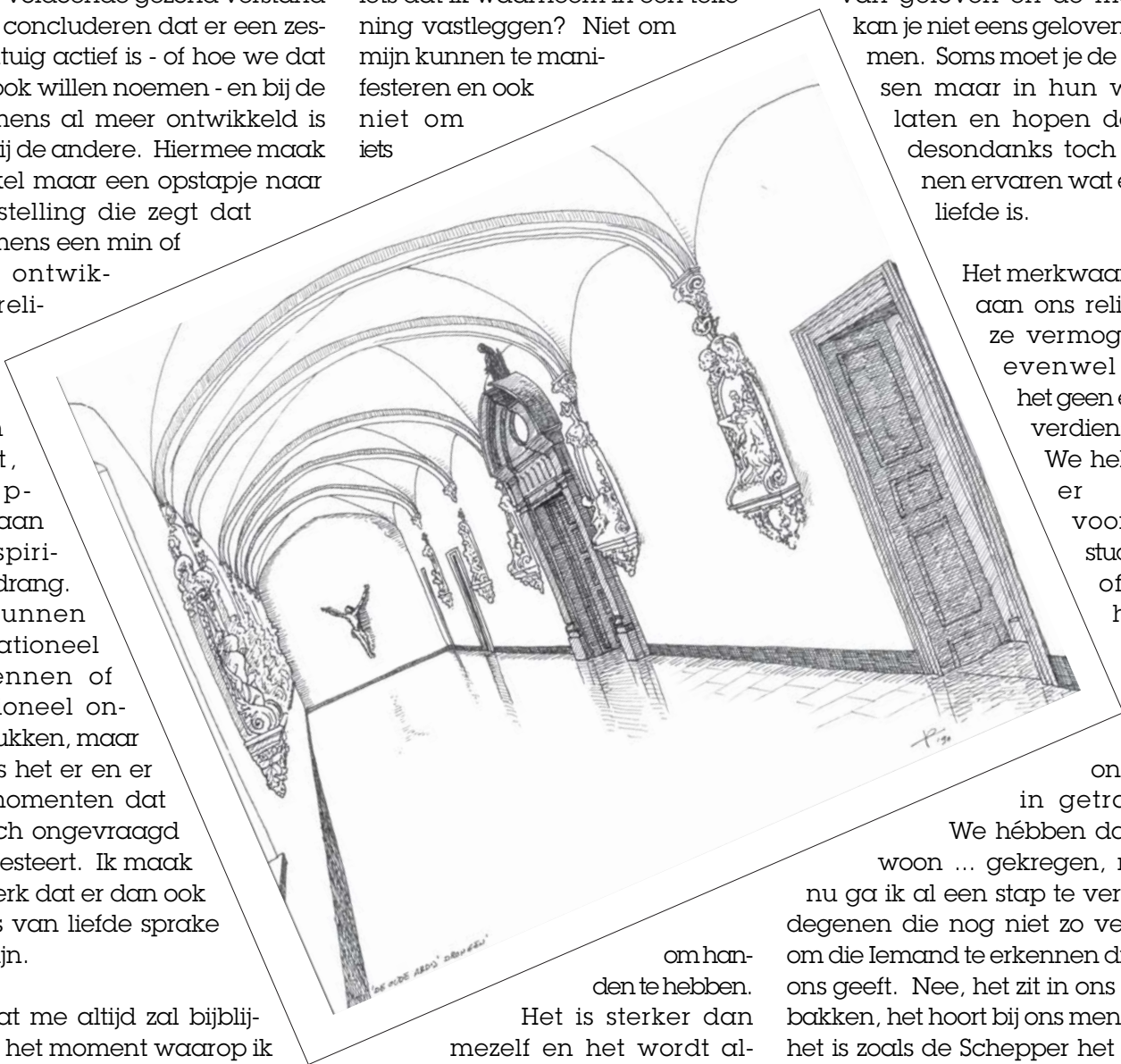
ons niet in getraind.

We hebben dat gewoon ... gekregen, maar nu ga ik al een stap te ver voor degenen die nog niet zo ver zijn om die Iemand te erkennen die het ons geeft. Nee, het zit in ons ingebakken, het hoort bij ons mens zijn, het is zoals de Schepper het heeft bedoeld (kijk, weer die stap te ver ...). Je moet er maar eens op letten, maar dat zesde zintuig van ons wordt veel vaker gebruikt dan je spontaan zou denken. Het gaat tenslotte over de liefde, liefhebben en geliefd worden. Zelfs als ik zit te tekenen voel ik die liefde in de

omhanden te hebben.

Het is sterker dan mezelf en het wordt al gauw een overtuiging: dit moet hier en nu door mij worden getekend. Ik sprak al over een spirituele drang, die kan zich dus ook op deze wijze uiten. Je kan het zelfs een vorm van bidden noemen. Toen ik een paar jaar later in de kerk van Avioth zat te tekenen kon

"Mijn stelling zegt dat elke mens een min of meer ontwikkeld religieus vermogen heeft, gekoppeld aan een spirituele drang."

twee richtingen. De liefde die op me toe komt, komt dan wel van voorbij het waargenome. En dan wil ik toch weer een stap verder gaan en zeggen: niet ik heb dat met liefde gedaan, maar het is Gods liefde die in mij werkzaam is. "Ik ben een werktuig in uw hand," zei Franciscus. Een stap te ver voor zij die prat willen gaan op hun eigen verdienste.

Och God

"God is liefde," verkondigt de kerk en dan vragen wij ons af waarom dat kerkinstituut daarvan niet meer blijk geeft of misschien vragen we ons eerst af waarom een liefdevolle God zoveel miserie toestaat. Daar komen we weer bij dat godsbeeld uit. Wij stellen ons soms wel eens een God voor die zo almachtig is dat Hij, als Hij dat zou willen, alle ellende zou kunnen voorkomen, maar we stellen vast dat Hij dat niet doet en dan vragen we ons af of daar misschien een bedoeling achter schuilt die wij niet begrijpen. Gods wegen zijn ondoordringelijk zegt men dan. Het zou ook kunnen dat er iets mis is met dat godsbeeld. Zoals alle godsbeelden is het van menselijke makelij. We zouden God graag in onze meetbare en benoembare werkelijkheid inpassen en dat lukt natuurlijk niet vermits Hij die overstijgt. Dat laatste is trouwens ook weer een gebrekkige voorstelling, want er zijn immers geen woorden of beelden die God God laten zijn. In de tien geboden probeerde men dat destijds uit te drukken in het verbod om beelden te maken die God moeten voorstellen. Een verbod dat trouwens niet eens voorkomt in dat domme kinderrimpje dat velen nog op school hebben geleerd: "Bovenal bemin één God, zweer niet ijdel, vloek noch spot ...". We (elk individu en elke kerk) moeten ophouden met God in woorden en beelden vast te leggen voor eens en altijd, want het is een illu-

sie. De kerken zouden beter wat bescheidenheid aan de dag leggen en zich niet langer opwerpen als de enige rechtmatige behouders van de waarheden over God. De geschiedenis toont ons al genoeg voorbeelden van hoe zoiets helemaal mis kan lopen. Hoevele zijn niet gemarteld en gedood omwille van het 'ware geloof'? We durven het niet inschatten. We kunnen er ons alleen maar over schamen. Moeten we dan maar zwijgen over God? In geen geval, maar we mogen niet beweren dat onze uitspraken voor iedereen en voor altijd geldig zijn. De bijbel en

vooral het evangelie zijn voor christenen belangrijke bronnen om niet tot 'oeverloze' (!) discussies te vervallen. Al schuilt ook daarin het gevaar van misbruik (zie hoger).

De Hebreeuwse naam voor God, JHWH, is een mooi geschenk voor godzoekenden: "Ik ben er (voor jou)", "Ik zal er altijd zijn". Daarom noem ik zelf God graag 'Aanwezig' omdat het ook het beste aansluit bij mijn godservaringen. Hij (of Zij!) is aanwezig, zelfs wanneer ik zou durven denken dat Hij afwezig is. Wanneer alles goed gaat, zou je kunnen vergeten dat Hij er

mijn eigen versie van de icoon van Jezus' verheerlijking op de berg, gemaakt in 1988 n.a.v. het millenium van de Russisch-orthodoxe kerk

Frahan is een klein dorpje aan de Semois. Een klein kerkje in Italiaanse stijl staat als een zongebleekt schrijn temidden oude huizen, opgetrokken met streekeigen materialen. Ik weet niet of en hoe de gelovigen daar nog samenkomen. Ook als er geen priester is, zou het toch zinvol zijn, denk ik dan ...

is. Bij tegenva
lijden zou je kunnen denken dat Hij je in de steek laat, maar het is juist dan dat Hij je draagt. (Misschien ken je die bezinningstekst wel over de voetstappen op het strand.) Zo ken ik God: Hij die aanwezig is in elk mensenleven. Zoiets kan je toch niet voorstellen! Daar zijn toch geen woorden voor ... en geen beelden! En maar goed ook, want het is ook niet ieders ervaring. Daarom moeten we God God laten zijn en de mens de mens. We hebben nog teveel de indruk dat godsdiensten en kerken elk hun eigen God voorhouden en voorschrijven hoe je over God moet denken en spreken en hoe je hem moet dienen, hoe je in zijn naam moet samenkomen en hoe je tot hem moet bidden. En zo worden overtuigingen tot dogma's en gebeden tot formules en godsdienstbeleving wordt strikt gereguleerd. Ik kan het niet helpen, maar dit doet toch wel erg denken aan de houding van de farizeeën en hogepriesters waar Jezus steeds weer tegenin ging!

Ik word er wel eens op aangesproken dat ik soms een erg kritische

houding aanneem tegenover de katholieke kerk, waarbinnen ik dan toch een gewijde bedienaar ben. Kan dat well ... Het moet zelfs! Ik ben er mee verantwoordelijk voor dat de kerk niet afdwaalt van haar evangelische zending. Meer nog: dat ze zich vernieuwt vanuit haar enige bron: Jezus Messias, die joodse man, die, na zo 'n dertig jaar in Nazaret te hebben gewoond en gewerkt, zijn leven een nieuwe wending gaf vanaf zijn doopsel door de profeet Johannes. Hij vestigde zich in Kafarnaüm en verzamelde rond zich een groep leerlingen waarmee hij rondtrok in Galilea en Judea om het komende Rijk van God te verkondigen en mensen te bevrijden uit hun marginaliteit en ziekten. Het succes van deze man Gods werd zo groot dat de gevestigde orde in hem een bedreiging zag en zo werd hij ter dood veroordeeld en gekruisigd. Dit lezen we in de evangeliën en we nemen het voor waar aan, met de nodige voorzichtigheid bij de interpretatie van deze teksten, want zoals bij het begin al gezegd, het gaat om de betekenissen, niet om de historische correctheid (die ove-

rigens zelfs in de geschiedschrijving van die tijd vaak ver te zoeken is).

Het is ook niet omdat je ervoor kiest te behoren tot een bepaalde kerk dat je alles wat die kerk doet en zegt blindelings voor waar en goed en schoon moet nemen. Kerkwerk is mensenwerk en kerkmensen maken net zo goed fouten als andere mensen. Soms zien ze de fouten in en soms ook niet en zo kunnen sommige fouten in tweeduizend jaar flink groeien. Als katholieken moeten we dan ook kunnen relativeren. Dat heeft dan weer wel met zich meegebracht dat iedere gelovige uit het katholieke aanbod datgene neemt dat hij passend vindt en de rest laat liggen. Daardoor krijg je op zijn zachtst gezegd een grote verscheidenheid binnen de katholieke eenheid. Dat veroorzaakt spanningen en polarisatie, maar het geeft ook mogelijkheden, met name om zichtbaar te maken dat de Geest

“... het geeft ook mogelijkheden, met name om zichtbaar te maken dat de Geest waait waar Zij wil en dezelfde boodschap op verschillende manieren mensen bij elkaar kan brengen.”

waait waar Zij wil en dezelfde boodschap op verschillende manieren mensen bij elkaar kan brengen. Waarmee ik nog een belangrijk aspect van geloof wil toelichten: geloven doe je niet in je eentje!

Samen is het sleutelwoord

Deze tussentitel haal ik uit een lied dat ik ooit schreef en misschien zegt de tekst al genoeg over het belang van het samenkomen (zie kader). Dit belang zou verkeerd begrepen kunnen worden als een elitaire behoefte om zich af te zonderen. Al is het wijgevoel wel belangrijk, toch gaat het er niet om dat we ons als gelovigen willen onderscheiden van de andere mensen. Vroeger en in een mate nog steeds in sommige dorpen valt de geloofsgemeenschap zowat samen met de dorpsgemeenschap. Daar stelt zich het probleem niet, maar in een stedelijke omgeving, krijg je als kerkgaande gelovige steeds meer het gevoel tot een bedreigde diersoort te behoren. En dan zijn er ook die lieden

die ons in een soort reservaat zouden willen stoppen, zodat hun kinderen kunnen komen kijken naar die rare mensen van weleer die ze katholieken noemden. Kerkgaande gelovigen zijn op het moment van hun mispraktijk als gelovigen

herkenbaar, maar de meeste gelovigen zijn niet kerkgaand en verstoppen zich in zekere zin tussen de bosjes ongelovigen en niet-kerkgaande gelovigen en willen zich daarin niet laten opmerken. Er zijn er wel die toch voor hun ge-

loof uitkomen en willen uitleggen hoe je toch gelovig kunt zijn zonder kerkgaand te zijn. Die mensen kiezen vaak toch nog voor een kerkelijke uitvaart en zelfs voor een kerkelijk huwelijk en doopsel en vormsel. Die laatste twee laten sommigen toch liever als keuze aan hun kinderen over. Het valt op hoe vaak ik nu het woordje 'toch' heb gebruikt. Ik wilde het eerst wegwerken, maar 'toch' ga ik het laten staan, omdat het veelzeggend is.

Samen is het sleutelwoord omdat uiteindelijk of zelfs in principe geloven geen louter persoonlijke keuze kan zijn. Geloven is een levenskeuze en daar zijn andere mensen bij betrokken. De tekst van het lied maakt dat meer dan duidelijk. Het is een keuze die andere keuzes voortbrengt, als je consequent bent ten-

1. Wie wil leven staat voortdurend voor de keuze: geef ik voorrang aan mezelf of aan mijn buur. 'Samen onderweg naar morgen' wordt de leuze. Mens ontdek op die manier je eigen vuur. Samen kiezen voor het leven van die kleinen
- aan de kant geschoven door een maatschappij waarin mensen steeds weer in het niet verdwijnen
- maak ons sterk om aan die droom te bouwen - wij!

refrein: Samen is het sleutelwoord, dat we voortaan, door Hem aangespoord, hier beamen als ons nieuw akkoord en ons kiezen doet voor wie het leven leven wil.

2. Heel de wereld om ons heen mag van ons weten dat geluk voor ons meer waard is dan gewin en dat wij geloven zonder te vergeten hoe we dromen kunnen tegen alles in. Is daar niet de mens geweest die Jezus heette, die vertelde van Gods Rijk, zijn visioen, die ons opriep om vooral niet te vergeten: ons gezamenlijk project: het is te doen!

3. 't Wordt de hoogste tijd dat wij ons gaan bekeren tot de zaak waar het hier feitelijk om draait. 't Is het ware leven dat wij moeten leren ook al wordt er onrust in ons hart gezaaid. Medemens, we moeten het niet langer aanzien hoe nu mensen cynisch worden langzaam, om ons heen 't geluk vervangen wordt door waanzin; we worden bondgenoot, we gaan naast mensen staan!

jaarlijkse gedachtenisviering overledenen Sint-Fredegandus

minste. Om te kunnen volhouden heb je anderen nodig die zich vanuit dezelfde inspiratie voor dezelfde waarden en doelen inzetten. Je kan niet kiezen om supporter te zijn van een voetbalploeg en nooit naar de matches gaan kijken. Je kan niet zeggen fan te zijn van een bepaalde rockband en nooit naar hun muziek te luisteren, laat staan naar een optreden te gaan! Het samen zijn met andere supporters of andere fans is onvervangbaar. Bij het (christelijk) geloof komt daar dan nog het belang bij van het verbonden zijn met de Bron en het drinken aan de bron. Het kan toch niet volstaan om te kunnen zeggen dat je er ooit eens van gedronken hebt en dat dit genoeg was voor de rest van je leven! Wellicht was je toen een kind. Je bent sindsdien gegroeid in van alles en nog wat. Ook in je geloof? Zonder ooit terug naar de bron te zijn gekeerd? Ik wil nog een andere vergelijking maken. De meeste volwassenen zullen, als ze uitzonderlijk eens gevraagd worden iets te tekenen, dit doen zoals ze dat deden toen ze kind waren. Ze hebben zich immers sinds hun kindertijd niet meer op tekenen toegelegd. Zo gaat het ook met geloven. Het is overigens een groot gebrek van het onderwijs dat er zo weinig belang wordt gehecht aan het artistieke. Kunst en geloof hebben een breed raakvlak ... Maar ik dwaal af.

Het is belangrijk om de bron niet uit het oog te verliezen, met alle verhalen en symbolen en rituelen die daar bij horen. Ze verdiepen je geloof waardoor je geloof gaat groeien. Hoe dieper je gaat, hoe meer je naar het Licht toegroeit! Je doet dat niet door een boek te lezen (al kan ik ook dat aanbevelen), maar door regelmatig in geloof samen te komen, zoals je ook zovele ander dingen met anderen samen doet. Hoe kan geloof dat authentiek is een strikt persoonlijke kwestie zijn? Je móét wel samenkomen, tenzij je je wil terugtrekken

op je eigen geloofseiland, als Robinson Crusoe zonder zijn goede Vrijdag ... Ik weet wel dat de wijze waarop we samenkomen niet onbelangrijk is. Wat er op zondagen in de kerken gebeurt, is niet overal even opwekkend en aantrekkelijk. Dat heeft deels te maken met degenen die daar voorgaan, maar nog meer met degenen die daar niet zijn. Natuurlijk willen jonge mensen niet naar een samenkomst van bejaarden gaan! Maar het is een

bijeenkomst van bejaarden (op sommige plaatsen) omdat al die jonge mensen daar wegblijven. Een vicieuze cirkel, net wat u zegt. Onze liturgie moet dringend hervormd worden, maar het lijkt alle-

maal niet zo dringend omdat er zo weinig vraag naar is bij het actuele kerkpubliek. Een behoudsgezinde reflex, die wil vasthouden aan wat er nog is, alsof er daarbuiten niets kan bestaan, is nefast voor de toekomst van kerk en geloof. We hebben nood aan progressieve elementen die van het christendom opnieuw de vernieuwingsbeweging maken die het aanvankelijk was. Enkel door daarvoor samen te komen in overleg en in gebed en viering kunnen we hoopvol de toekomst tegemoet zien.

En over gebed gesproken ...

... kunnen we daar ook nog een zinnig woord over zeggen? Misschien moeten we ook hier beginnen met onze kinderlijke noties daaromtrent achterwege te laten. Bidden is zoveel meer dan een praatje met God (of met een van zijn hemelse vertegenwoordigers). In wezen is bidden meer een kwestie van luisteren dan van spreken. Hiervoor is geloof in een persoonlijke God wel onontbeerlijk. Je kan geen zinnig gesprek voeren met 'iets'. Zoals in elke relatie is de relatie gedoemd uit te doven indien het luisteren maar van één kant komt. Gods aandachtige aanwezigheid is voor mij het uitgangspunt en dus weet ik mij uitgenodigd om net zo aandachtig te zijn voor wat God mij te zeggen heeft. In die zin ontstond ooit tijdens en na een retraite volgend poëtisch gebed (zie kader).

Er zijn vele vormen van bidden. De liturgie is de vorm bij uitstek wanneer wij in gebed samenkomen, omdat er dan afspraken nodig zijn en uitdrukkingsvormen,

“We hebben nood aan progressieve elementen die van het christendom opnieuw de vernieuwingsbeweging maken die het aanvankelijk was.”

die in het persoonlijke gebed meestal niet van toepassing zijn. Zo is het Onze Vader bij uitstek een geschikt gebed om samen te bidden, vermits we de woorden kennen en het gebed heet niet voor niets 'Onze' Vader en niet 'Mijn' Vader! Overigens is het binnen onze culturele context net zo gepast om 'Onze Moeder' te zeggen wanneer je daar samen zou voor kiezen. Al blijkt dit zelden aanvaard te worden, zelfs in exclusief vrouwelijk gezelschap! Het illustreert hoeveel gezamenlijke geloofsgroei er nog mogelijk is én nodig is!

Het persoonlijke gebed is vooral een kwestie van overgave. Ik pleit dan ook voor het gebed als 'aanbieding' en niet als 'aanbidding'. Gedurige aanbieding lijkt mij veel diepgaander dan gedurige aanbidding (dit voor wie nog ver-

trouwd is met het begrip 'gedurige aanbidding'). Het is trouwens wederzijds bedoeld. Het gaat er om dat ik mijzelf aanbied aan God, maar het betreft ook al wat God mij aanbiedt. Dat laatste komt dan overeen met wat we de werking van de heilige Geest noemen. Bidden is dan ook bij uitstek een vorm van zelfrelativatie. Wij zijn immers zo prestatiegericht, wij denken dat wij steeds maar dingen moeten 'doen' om 'goed bezig' te zijn! We denken zelfs dat bidden iets is dat we moeten 'doen'. We moeten er tijd voor maken ...! Voor het samen bidden ongetwijfeld, maar voor het persoonlijk gebed zie ik dat vooral als een fase in het bidden als leerproces. Ook in het gebed kan je groeien. Wie het bidden wil leren zal daar aanvankelijk mogelijk tijd en plaats voor moeten maken. Sommige locaties

detail
biechtstoel Sint-
Fredeganduskerk

kunnen inspirerend werken, zeker wanneer zij iets spiritueels uitstralen, zoals kerken, kapellen, stille ruimtes. Maar we mogen er niet afhankelijk van worden, alsof we enkel maar zouden kunnen bidden op een geschikte plek. Andere hulpmiddelen kunnen ook de lichaamshouding zijn, stilte of muziek, visuele impulsen en vooral gebeds-, bezinnings- en bijbelteksten. Vooral in deze laatste kunnen we God aan het woord weten en dat oefent ons in het luisteren, wat tenslotte de gebedshouding bij uitstek is.

Men mag van gelovigen verwachten dat zij biddend in het leven staan (met ruimte voor het groeiproces), maar nog meer dat zij 'levend in het gebed staan'. Het zou immers kunnen dat ons gebed van hulpmiddelen afhankelijk blijft en dus eerder een doeactiviteit naast andere is, misschien zelfs iets waartoe je je verplicht voelt of, erger nog, waaraan je gehecht raakt. Iets geheel anders wordt het wanneer je 'levend in het gebed staat', d.w.z. dat je gebed het leven zelf bevat, wat je doet leven, wat je leven doet, waar-

AANDS

1
Jij die mijn wegen richt
Jij die mijn leed verzacht
Geef mij weerom een zicht
Een morgenstond die licht	5
Jij die mijn hart verwarmt
Jij die geen mens veracht
Hij die een kind omarmt
Weet zich van uw geslacht
2
Jij die mij roept vandaag
Jij die mijn stem verwacht
Kom tot mij met een vraag
Ontwakend uit de nacht	6
Jij die mijn dromen kent
Jij die mijn naam bedacht
Richt voor mij op uw tent
Neem van mij weg de jacht
3
Jij die gaat voor mij uit
Mijn vuurzuil onverdacht
Een wolk die hoop ontsluit
Geeft mij een nieuwe kracht	7
Jij die mijn zoeken ziet
Die mij tot hier gebracht
- Ik ken de weg nog niet -
Op mij geduldig wacht
4
Jij die mij zingen laat
Jij die mij vrede bracht
Die voor een wereld staat
Waar ik nog nooit aan dacht	8
Jij die aanwezig bent
Jij stille bries zo zacht
Een onbestemd moment
Waar nog geen mens aan dacht.

“Men mag van gelovigen verwachten dat zij biddend in het leven staan, maar nog meer dat zij ‘levend in het gebed staan’.”

mee je begaan bent, allen met wie je verbonden bent, ... zodat het gebed niet wereldvreemd wordt, maar een uiting van een geïntegreerde spiritualiteit. Het is belangrijk dat we een eigen spiritualiteit ontwikkelen (die we liefst met anderen kunnen delen - 'samen', weet je wel), maar die mag niet buiten het/ons leven staan, maar veeleer daarin een stuwende kracht zijn. Spirituele mensen zijn mensen met spirit, met geestkracht, aan wie je kan merken dat de Geest in hen werkzaam is. Spiritualiteit heb je niet van nature, dat zit niet in je DNA, dat is een gave van God die je gaandeweg ontwikkelt, terwijl je groeit in geloof.

Slotgedachte

Wellicht hebt u gemerkt dat ik dit artikel heb geschreven vanuit mijn geloof en vanuit mijn buik. Ik hoop hiermee sommigen een andere kijk op geloof te hebben gegeven of te hebben uitgedaagd om erover in gesprek te gaan. Ik ben altijd bereid dit gesprek aan te gaan, individueel of in kleine groep. Ik ben geen chatter, geen facebooker, geen twitteraar, ik gebruik zelfs geen gsm. Ik geloof niet dat ik daardoor niet mee ben met de tijd, maar dat ik zo mijn tijd vooruit ben! Al deze moderne communicatiemedia brengen geen kwalitatieve en duurzame communicatie tot stand. Daarom nodig ik je uit in de gezelligheid van de pastorie die ik hier mag bewonen. Je kan me contacteren via de website, e-mail of telefoon en dan zien we wel verder.

Dit artikel is ontstaan bij het idee voor de titel: "Waar, waard of zwaard". Ik stelde vast dat nogal wat mensen daaromtrent vragen

hebben. Wat is er nu waar van wat de bijbel of de kerk zeggen? Wat bedoelen we dan met 'waar'? Dat het gaat over wat waard is om je leven op te bouwen en dat we ons niet mogen blindkijken op de wijze waarop de kerk in de loop der tijden het zwaard heeft gehanteerd, letterlijk en nu nog steeds figuurlijk. Van een christen mag geen blind geloof en kritiekloze volgzaamheid worden verwacht, maar wel een kritische kijk op wat gebeurt in kerk en wereld, vreugde om het goede en verontwaardiging om het kwade. Daarbij is

het goed om regelmatig te herbronnen en dat vooral samen te doen, zodat onze spiritualiteit authentiek en levensecht blijft.

Ik ben niet zo 'n grote fan van mijn patroonheilige, Paulus, maar een van de beste dingen die hij ooit heeft geschreven is dit: "Voor die vrijheid heeft Christus ons vrijgemaakt. Houd dus stand en laat u niet opnieuw het slavenjuk opleggen" (*Galaten hst.5, vers 1*). "Die vrijheid" suggereert dat hij dit eerder heeft toegelicht, maar wat mij betreft slaat het ook op wat u eerder in dit artikel hebt gelezen. Ik weet dat het een lang artikel is geworden, maar u weet nu dat Paulus ook schreef: "Ik kan niet anders" ... (Deurne, 29 april 2014)

het lege graf, voormalige stille ruimte CCV, TPC, Antwerpen